

Міністерство у справах ветеранів України
Міністерство освіти і науки України
Тернопільський національний педагогічний університет
імені Володимира Гнатюка

ЗАТВЕРДЖЕНО

вченою радою університету
протокол № 10 від 29.04.2025р.

уведено в дію наказом в.о.ректора
В.О.Гнатюка від 29.04.2025р.

В.о. ректора

Володимир КРАВЕЦЬ

**СЕРТИФІКАТНА ОСВІТНЯ ПРОГРАМА
«РОБОТА З ПОСТТРАЖДАЛИМИ ВІД НАСИЛЬСТВА»**

Тернопіль–2025

РОЗРОБНИКИ:

1. **Лещук Галина Василівна** – кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри соціальної роботи та менеджменту соціокультурної діяльності Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка – керівник програми;

2. **Олексюк Наталія Степанівна** – доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри соціальної роботи та менеджменту соціокультурної діяльності, керівник Центру ветеранського розвитку Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка.

Рецензенти:

1. **Бойко М.М.** – доктор педагогічних наук, доцент кафедри педагогіки і методики початкової та дошкільної освіти, керівник центру доуніверситетської підготовки Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка;

2. **Дуда Т.С.** – в. о. керівника Управління з питань ветеранської політики Тернопільської обласної військової адміністрації.

**1.Опис сертифікатної освітньої програми
«Робота з постраждалими від насильства»**

1.1. Загальна інформація	
Повна назва закладу вищої освіти та структурного підрозділу	Тернопільський національний педагогічний університет імені Володимира Гнатюка факультет педагогіки і психології кафедра соціальної роботи та менеджменту соціокультурної діяльності
Офіційна назва освітньої програми	Робота з постраждалими від насильства
Форма навчання	Очна, дистанційна, змішана
Мова викладання	Українська мова
Тип диплому та обсяг освітньої програми	Сертифікат, 1 кредит ЄКТС Термін навчання – 1 місяць
Вимоги до рівня освіти осіб, які можуть розпочати навчання за освітньою програмою	Диплом про освіту не нижче молодшого бакалавра.
Інтернет адреса постійного розміщення опису освітньої програми	
1.2. Мета сертифікатної освітньої програми	
Метою сертифікатної освітньої програми «Робота з постраждалими від насильства» є підготовка цільової аудиторії до роботи з постраждалими від насильства та залученими у цей процес особами через засвоєння комплексного корекційного, терапевтичного, реабілітаційного інструментарію на основі теоретичних знань про природу, причини прояву та профілактику різних форм насильства.	
1.3. Компетентності, що удосконалюються/набуваються	
Загальні компетентності	ЗК 1. Вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми. ЗК 2. Здатність приймати обґрунтовані рішення. ЗК 3. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях. ЗК 4. Визначеність і наполегливість щодо поставлених завдань і взятих обов’язків.
Спеціальні (фахові,	ФК 1. Здатність оцінювати соціальні проблеми, потреби, особливості та ресурси клієнтів, планувати професійне втручання.

предметні) компетентності	ФК 2. Здатність здійснювати професійне втручання щодо індивідів та груп в ситуації ризику здійснення та здійсненого насильства із застосуванням комплексного корекційного, терапевтичного, реабілітаційного інструментарію. ФК 3. Здатність до ефективної комунікації з постраждалими від насильства та залученими особами, вміння налагоджувати та підтримувати ефективну міжособистісну взаємодію з метою надання професійної допомоги, володіння навичками ненасильницької комунікації. ФК 4. Здатність до надання допомоги клієнтам із врахуванням їхніх індивідуальних потреб, соціальних, культурних та інших відмінностей із застосуванням комплексного корекційного, терапевтичного, реабілітаційного інструментарію.
1.4. Програмні результати навчання	
Результати навчання	ПРН 1. Оцінювати соціальні проблеми, потреби, особливості та ресурси клієнтів, планувати професійне втручання із врахуванням проблем, потреб, специфічних особливостей та ресурсів клієнтів. ПРН 2. Надавати підтримку клієнтам із врахуванням їхніх індивідуальних потреб, культурних, соціальних і інших відмінностей із застосуванням комплексного корекційного, терапевтичного, реабілітаційного інструментарію. ПРН 3. Визначати зміст співпраці з організаціями-партнерами з соціальної роботи для допомоги постраждалим від насильства. ПРН 4. Здійснювати ефективну комунікацію з постраждалими від насильства та залученими особами, налагоджувати та підтримувати ефективну міжособистісну взаємодію з метою надання професійної допомоги, володіти навичками ненасильницької комунікації.
1.5. Ресурсне забезпечення реалізації програми	
Кадрове забезпечення	Освітній процес забезпечують 2 науково-педагогічні працівники кафедри: з них 1 – доктор наук, професор, 1 – кандидат наук, доцент. Викладачі, що забезпечують реалізацію програми, мають відповідну базову освіту, необхідну кількість публікацій у виданнях Scopus, Web of Science, фахових виданнях, беруть активну участь у науково-практичних конференціях (міжнародних, всеукраїнських, регіональних). Усі науково-педагогічні працівники відповідно до укладених графіків проходять підвищення кваліфікації у закладах вищої освіти та науково-дослідних інститутах.
Матеріально-технічне забезпечення	Викладання здійснюється в кабінетах, які оснащені належним обладнанням та установками або дистанційно з використанням відповідного методичного забезпечення.
1.6. Особливості програми	

Цільова аудиторія	ветерани війни; особи, які мають особливі заслуги перед Батьківщиною; члени сімей таких осіб; члени сімей загиблих (померлих) ветеранів війни; члени сімей загиблих (померлих) Захисників та Захисниць України, фахівці із соціальної роботи, фахівці та волонтери, які здійснюють супровід та надають психосоціальну підтримку постраждалим від насильства
Найменування замовника	Центр ветеранського розвитку Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка
Академічні, професійні можливості за результатами опанування програми	Навчання за програмою може бути зараховано як професійна підготовка/підвищення кваліфікації

**2.Перелік компонент сертифікатної освітньої програми
(навчально-тематичний план)**

(на вказівку тематичний план)			
Компоненти сертифікатної освітньої програми	Загальна кількість годин	Аудиторні години	Самостійна робота
1. БАЗОВІ КОМПОНЕНТИ			
Тема 1. Теоретичні основи насильства.	3	2	1
Тема 2. Правові та інституційні механізми запобігання та протидії насильству.	3	2	1
Загальний обсяг базових компонент		6 год.	
2.ПРОФЕСІЙНІ КОМПОНЕНТИ			
Тема 3. Робота з постраждалими від насильства на мікрорівні.	4	4	-
Тема 4. Робота з протидії насильству на рівні окремих соціальних груп.	4	4	-
Тема 5. Технології корекційно-реабілітаційної роботи з учасниками насильства.	6	6	-
Тема 6. Навички ефективної комунікації з постраждалими від насильства.	4	4	-
Тема 7. Віктимблеймінг у проблемному полі соціальної роботи з постраждалими від насильства.	4	4	
Загальний обсяг професійних компонент		22 год.	
Підсумковий контроль		2 год.	
ЗАГАЛЬНИЙ ОБСЯГ ОСВІТНЬОЇ ПРОГРАМИ		30 год.	

3.Зміст компонент сертифікатної освітньої програми

Тема 1. Теоретичні основи насильства.

Біосоціальна природа насильства. Теоретичний аналіз проблеми агресії як передумови насильства. Передумови, причини та прояви насильства. Форми та види насильства. Ситуації ризику для виникнення насильства. Учасники насильства (постраждалі, кривдники, свідки). Соціальні та психологічні наслідки насильства.

Тема 2. Правові та інституційні механізми запобігання та протидії насильству.

Міжнародне законодавство у сфері профілактики та захисту від насильства. Вітчизняна нормативно-правова база щодо запобігання та протидії насильству. Інституції, залучені до запобігання та протидії насильству на рівні держави, громади та сім'ї (поліція, заклади охорони здоров'я, соціальні служби, громадські організації). Базові принципи надання соціальних послуг постраждалим від насильства. Захист вразливих категорій населення від насильства у нормативно-правовому полі (діти, жінки, люди похилого віку, соціальні меншини та інші). Кримінальна та адміністративна відповідальність за вчинення насильства.

Тема 3. Робота з постраждалими від насильства на мікрорівні.

Поняття «жорстоке поводження», «домашнє насильство», «насильство за ознакою статі», «гендерно зумовлене насильство». Особливості домашнього насильства. Технології попередження та розв'язання конфліктів. Причини летентності насильства в сім'ї. Цикл насильства та його розірвання. Ознаки насильства. Наслідки насильства для всіх його учасників (дітей, подружжя, членів родини). Первинна консультативна допомога, громадянська та службова протидія домашньому насильству. Профілактика домашнього насильства.

Тема 4. Робота з протидії насильству на рівні окремих соціальних груп.

Форми та засоби протидії насильству в закладах освіти. Булінг як форма насильства. Формування навичок ідентифікації постраждалих від насильства, домашнього насильства, булінгу. Права та обов'язки учасників освітнього процесу щодо протидії насильству та булінгу. Мобінг у професійному середовищі як прояв насильства. Види мобінгу. Причини та наслідки мобінгу. Структура мобінгу. Правовий захист від насильства на рівні професійних колективів і спільнот.

Тема 5. Технології корекційно-реабілітаційної роботи з учасниками насильства.

Алгоритми дій щодо виявлення, реагування та перенаправлення осіб, які постраждали від різних видів насильства. Соціальні послуги постраждалим від насильства. Реабілітаційна робота з дітьми, постраждалими від насильства. Поняття посттравматичного зростання. Соціальні передумови і організація корекційної роботи з домашніми кривдниками. Корекція агресивної поведінки особистості.

Тема 6. Навички ефективної комунікації з постраждалими від насильства.

Постраждалоцентричний та холістичний підходи у комунікації з постраждалими від насильства. Етика комунікації з постраждалими від насильства. Особливості спілкування з дітьми, які постраждали від насильства. Ефективні та неефективні підходи в комунікації. Ненасильницька комунікація.

Тема 7. Віктимблеймінг у проблемному полі соціальної роботи з постраждалими від насильства.

Звинувачення жертви: глосарій, причини, підходи. Звинувачення жертви як форма повторної віктимізації особи, постраждалої від насильства. Гендерні особливості віктимблеймінгу. Віктимблеймінг як причина латентності домашнього насильства. Робота з постраждалими від насильства з метою запобігання повторній віктимізації.

4. Форма атестації здобувачів вищої освіти

Форма атестації здобувачів вищої освіти	Підсумкова робота виконується дистанційно з використанням дистанційних технологій навчання (Zoom та LMS Moodle). Підсумкова робота містить 50 тестових питань, спрямованих на виявлення рівня сформованості передбачених програмою необхідних компетентностей та компетенцій. Кожна правильна відповідь на тестове питання оцінюється в 2 бали. Максимальна кількість балів за підсумкову роботу – 100 балів. На виконання тестових завдань відводиться 2 академічні години або 80 хвилин. За результатами підсумкового контролю (у випадку отримання 60 і більше балів) слухач отримує сертифікат, відомості про який оприлюднюються в реєстрі виданих сертифікатів на сайті ТНПУ.
--	--

5. Використані та рекомендовані джерела

1. Довідник користувача ЄКТС [Електронний ресурс]. 2015. [Електронний ресурс]. URL: <http://erasmusplus.org.ua/en/news/1162-ects-user-guide-2015-in-english-and-ukrainian-languages-are-available-in-e-format.html>
2. Закон України «Про вищу освіту». [Електронний ресурс]. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/1556-18>
3. Закон України «Про запобігання та протидію домашньому насильству». [Електронний ресурс]. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2229-19#Text>
4. Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо протидії булінгу (цькуванню)». [Електронний ресурс]. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2657-19#Text>
5. Методичний посібник для фахівців, які впроваджують корекційні програми для осіб, які вчинили насильство в сім'ї / Укладачі: Мустафаєв Г.Ю., Довгаль І.І. К., 2011. 192 с.
6. Указ Президента України від 21 вересня 2020 року №398/2020 «Про невідкладні заходи із запобігання та протидії домашньому насильству,

насилъству за ознакою статі, захисту прав осіб, які постраждали від такого насилъства». [Електронний ресурс]. URL: <https://www.president.gov.ua/documents/3982020-35069>

7. Постанова Кабінету Міністрів України від 22 серпня 2018 р. «Про затвердження Порядку взаємодії суб'єктів, що здійснюють заходи у сфері запобігання та протидії домашньому насилъству і насилъству за ознакою статі». [Електронний ресурс]. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/658-2018-%D0%BF#Text>

8. Конвенція Ради Європи про попередження насилъства щодо жінок та домашнього насилъства та боротьбу з цими явищами, Резолюція Ради Безпеки ООН 1325 «Жінки, мир, безпека» [Електронний ресурс]. URL: https://drive.google.com/file/d/1FXVPOYzEHYORzOwAkNcTAF6UkOzq3_hj/view

9. Лист МОН України від 14. 08. 2020 року №1/9-436 “Про створення безпечного освітнього середовища в закладі освіти та попередження протидії булінгу (цькуванню)”. [Електронний ресурс]. URL: <https://imzo.gov.ua/2020/08/17/lyst-mon-vid-14-08-2020-1-9-436-pro-stvorennia-bezpechnoho-osvitn-oho-seredovyshcha-v-zakladi-osvity-ta-poperedzhennia-i-protydii-bulinh-u-ts-kuvanniu/>

10. Закон України «Про фахову передвищу освіту». [Електронний ресурс]. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2745-19#Text>

11. Класифікатор професій ДК 003:2010 [Електронний ресурс]. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/va327609-10#Text>

12. Національна рамка кваліфікацій, затверджена постановою Кабінету міністрів України від 23. 11. 2011 № 1341 (зі змінами). [Електронний ресурс]. URL: http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/1341-2011-p_for_qa_in_the_ehea_2015.pdf

13. Національний класифікатор України: наказ Держспоживстандарту України від 28. 07. 2010 № 327 / Державний комітет України з питань технічного регулювання та споживчої політики. [Електронний ресурс]. URL: https://hrliga.com/docs/327_KP.htm

14. Рекомендації щодо застосування критеріїв оцінювання якості освітньої програми / Затверджено Національним агентством із забезпечення якості вищої освіти 17 листопада 2020 року/ТОВ «Український освітянський видавничий центр «Оріон»». Київ, 2020. 66 с.

15. Розроблення освітніх програм: методичні рекомендації; авт.: В.М. Захарченко, В. І. Луговий, Ю. М. Рашкевич, Ж. В. Таланова; за ред. В. Г. Кременя. К.: НВЦ «Пріоритети», 2014. 120 с. [Електронний ресурс]. URL: http://ibhb.chnu.edu.ua/uploads/files/metodrada/Rozroblennya_osv_program.pdf

16. Стандарти і рекомендації щодо забезпечення якості в Європейському просторі вищої освіти (ESG). К.: ТОВ «ЦС», 2015. 32 с. [Електронний ресурс]. URL: https://www.britishcouncil.org.ua/sites/default/files/standardsandguidelines_

Керівник сертифікатної освітньої програми

Галина ЛЕЩУК

Програма схвалена на засіданні кафедри
соціальної роботи та менеджменту
соціокультурної діяльності
Протокол №7 від 17.03.2025 р.

Завідувач кафедри соціальної роботи
та менеджменту соціокультурної діяльності

Ольга СОРОКА

Програма затверджена вченою радою
факультету педагогіки і психології
Протокол №7 від 24.03.2025 р.

Голова ради факультету

Зоряна АДАМСЬКА

Керівник навчально-наукового
центру якості освіти

Ольга ПЕЖИНСЬКА

Сертифікатна освітня програма рекомендована до впровадження вченою
радою Тернопільського національного педагогічного університету імені
Володимира Гнатюка
Протокол №10 від 29.04.2025 р.

Учений секретар університету

Галина ДРАПАК